

Adam Olszewski, Jarosław Gawroński, Marcin Łukaszewicz

ZIMOWE OBSERWACJE PIERWIOSNKA *PHYLLOSCOPUS COLLYBITA* NA NIZINIE MAZOWIECKIEJ

13 XII 2005 w Józefowie k. Błonia (powiat warszawski-zachodni) obserwowano żerującego na bzie czarnym pierwiosnka (J. G.). Kilka razy zlatywał również na ziemię, gdzie żerował w wyschniętej roślinności zielnej. Ptak przebywał przy kanale na odstojnikach gorzelnii w Józefowie, kilkadziesiąt metrów od skraju rez. Wolica. Najmniejsza odległość w trakcie obserwacji to około 8 m. Kolejna późna obserwacja miała miejsce 28 XII 2005 nad kanałem Ł9 (dopływ kanału Łasica) w zachodniej części Puszczy Kampinoskiej k. Zamościa (gm. Leoncin, pow. nowodworski) (A. O.). Ptak przebywał w kępach roślinności wodnej wystającej nad tafelę lodu (fot. 1). Pierwiosnek nie wykazywał żadnej płochliwości wobec człowieka, a najmniejsza odległość z jakiej udało się go obserwować to około 2 m. Większość czasu żerował poszukując jaj i larw owadów w pochewkach i innych zakamarkach turzyc i pałki wodnej. Co kilkanaście minut odlatywał na ląd do pobliskich młodników dębowych i sosnowych, jednak na odległość nie większą niż 20-25 m od koryta kanału. Poza kanałem nie przebywał dłużej niż pół minuty, po czym od razu wracał tam, skąd wcześniej odlatywał. Ptak był wyraźnie przywiązany do jednego miejsca - około 70 metrowy odcinek kanału o szerokości 2,5 m. Co ciekawe swój charakterystyczny głos „fliit” wydawał tylko na lądzie i to zaledwie kilka razy w ciągu ponad godzinnej obserwacji. W dniu stwierdzenia był mroźny poranek (-5°C), a kilka dni wcześniej notowane były temperatury nawet -10°C, jakkolwiek cały listopad i poprzednie dekady grudnia były „wyjątkowo ciepłe”. Trzecia obserwacja zimującego pierwiosnka miała miejsce 15 I 2006 nad Bugiem pod Kózkami (gm. Sarnaki, pow. łosicki) w trakcie liczeń zimujących ptaków wodnych (M. Ł.). Ptak przebywał w wiklinowych zaroślach w ujściu małego ciekłu do Bugu, w towarzystwie strzyżyka *Troglodytes troglodytes*. Zauważono wszystkie cechy typowe dla przedstawiciela *Phylloscopus* a ogólny ton

ubarwienia był szaro oliwkowy, bez żółtawych odcieni, co mogłoby sugerować piecuszka *Phylloscopus trochilus*.

Do roku 2003 dokonano zaledwie pięciu stwierdzeń zimowych pierwiosnka i pochodziły one z zachodniej i południowej części Polski (Tomiałojć i Stawarczyk 2003). Opisane obserwacje były pierwszymi zimowymi stwierdzeniami pierwiosnka na Mazowszu. Pokarm pierwiosnka stanowią wyłącznie owady, a surowość zim w naszej szerokości geograficznej powoduje, iż jest on gatunkiem wybitnie wędrownym odlatującym na okres zimy. Pierwsze pierwiosnki przylatują do nas w końcu marca, a ostatnie odlatują w drugiej połowie października. Pierwiosnki zimują w Afryce na północ od równika, w południowo-zachodniej Azji, w krajach śródziemnomorskich oraz na zachód od Francji, Belgii, Holandii a także na południu Wielkiej Brytanii (Cramp *et al.* 1994). Być może łagodny przebieg okresu jesiennego w ostatnich latach będzie zwiastował coraz częstszymi późnojesiennymi i zimowymi obserwacjami tego gatunku.

Literatura

Cramp S., Simmons K.E.L., & Perrins C.M. (red.). 1994. *Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa: The Birds of the Western Palearctic*, Vol. VI: Warblers. Oxford University Press, Oxford.

Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. *Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany*. PTPP „pro Natura”, Wrocław.

Adresy autorów:

Adam Olszewski, Kampinoski Park Narodowy, ul. Tetmajera 38, 05-080 Izabelin, e-mail: ad.ol@wp.pl

Jarosław Gawroński, ul. Żalamana 6, 05-822 Milanówek: e-mail: Dorota.Gawronska@pioneerinvestments.com

Marcin Łukaszewicz, 26-630 Jedlnia Letnisko, ul. Nadrzeczna 18, e-mail: lukaszewicz-m@wp.pl

WINTER OBSERVATIONS OF THE CHIFFCHAFF *PHYLLOSCOPUS COLLYBITA* IN THE MAZOVIAN LOWLAND

Summary

In December 2005, Chiffchaffs were observed in the Mazowiecka Lowland in winter on two occasions: on 13 December at Józefów near Błonie (52°11'N, 20°42'E) and on 28 December in the Kampinos National Park near Zamość (52°20'N, 20°30'E) (Photo 1). The third observation was made on 15 January on the river Bug near Kózki (52°21'N, 22°51'E).

Fot. 1. Pierwiosnek *Phylloscopus collybita*, Puszcza Kampinowska, 28 XII 2005 (fot. A. Olszewski)
Chiffchaff *Phylloscopus collybita*, Kampinos National Park, 28 XII 2005 (Photo by A. Olszewski)